

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОКОМУНІКАНТІВ ФОНЕТИЧНО-ІНТОНАЦІЙНОГО АСПЕКТУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Федорова О.А.

Івано-Франківський національний медичний університет

У статті розглядаються проблеми постановки та корекції сприймання й вимови, закладення лінгвістичної основи методики роботи зі звуковою стороною українського мовлення в процесі навчання української мови як іноземної. Описано явища, що виникають у мовленнєвому потоці та пов'язані з ними фонетичні труднощі, а також запропоновано ряд спеціальних вправ для їхнього вирішення. Висвітлено фонетичні особливості та смислорозрізнавальні функції української інтонації.

Ключові слова: іноземні студенти, фонетика, інтонація, типи вправ.

Постановка проблеми. Навчання фонетики української мови, спрямоване на засвоєння іноземцями звукових явищ української мови, є одним із основних напрямків педагогічної діяльності викладача. Без досягнення впевненого сприймання і відтворення звуків виучуваної мови опанувати її неможливо. Водночас значні розходження з рідною мовою у механізмах вимови і сприймання іношомовних звуків суттєво ускладнюють роботу викладача і студентів у сфері оволодіння іношомовними звуками. Сприймання і відтворення іношомовних звуків здійснюється у результаті функціонування дуже складних фізіологічних процесів в органах слуху (рецепторах), артикуляційному апараті і в різноманітних ділянках (нейронних системах) головного мозку. Ці процеси

ще не повністю вивчено. Водночас без розуміння хоча б принципів функціонування акустичних аналізаторів, механізмів сприймання і відтворення іношомовних звуків важко розраховувати на обґрунтоване, оптимальне використання відповідних методичних підходів і прийомів навчання іноземців фонетичних явищ української мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема навчання фонетично-інтонаційного аспекту мови не є новою. Вона досліджувалась у різних напрямках: теоретичні аспекти навчання фонетики (Л.А. Булаховський, М.А. Жовтобрюх, Ю.О. Карпенко, О.Б. Курило, Н.І. Тоцька, Р.І. Аванесов, С.І. Бернштейн, В.О. Богородицький, О.О. Шахматов, Л.В. Щерба); психологічні особливості сприйняття, засвоєння та відтво-

рення звуків мови (Л.С. Виготський, П.С. Вовк, О.О. Залевська, О.Р. Лурія, О.О. Леонтьєв, С.Л. Рубінштейн, Д.М. Узнадзе); методична робота над фонетичним матеріалом і вимовою (О.М. Біляєв, М.С. Вашуленко, С.О. Караман, Л.М. Паламар, М.І. Пентиліук, К.М. Плиско, О.Н. Хорошковська) формування орфоепічних навичок українського мовлення в іноземних студентів (Н.В. Василенко). Проте проблеми навчання інокомунікантів фонетично-інтонаційного аспекту української мови не були предметом дослідження.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Під час вивчення інокомунікантами української мови спрацьовує механізм міжмовної фонетичної інтерференції, яка впливає на якість сприймання та фонетичного оформлення вимови нерідною мовою. Оскільки оволодіння фонетико-інтонаційною базою української мови і, як результат, правильне розуміння і вимова залежать від міри міжмовної інтерференції, виникає необхідність національної орієнтації навчання української вимови як засобу його індивідуалізації та підвищення ефективності, адже у кожному конкретному випадку взаємодія рідної та української мови має специфічний індивідуальний характер. Фонетика української мови як іноземної (на відміну від суто наукового опису, що представлений у курсах фонетики вищої школи) – це методично зорієнтований опис звукової сторони мови, що відбувається з урахуванням порівняння української мови та інших мов (у конкретних випадках – рідної мови інокомунікантів).

Мета статті. Головною метою цієї роботи є ознайомлення з науково-теоретичними основами постановки та корекції сприймання й вимови, закладення лінгвістичної основи методики роботи зі звуковою стороною українського мовлення в процесі навчання української мови як іноземної. Виокремити явища, що виникають у мовленнєвому потоці та пов'язані з ними фонетичні труднощі, а також запропоновано ряд спеціальних вправ для їхнього вирішення.

Виклад основного матеріалу. Механізми сприймання і репродукції іншомовних звуків тісно пов'язані між собою, що зумовлює доцільність їх паралельного вивчення. Висвітлюючи психологічні умови успішного навчання інокомунікантів сприйняттю іншомовних звуків, спиратимемося на вже відомі факти. Для сприймання звуків, тобто свідомого їхнього «прийому», людина має органи слуху (рецептори) і пов'язані з ними за допомогою нервових каналів досить складні нейронні системи головного мозку. В результаті цілеспрямованого навчання, численних і різноманітних впливів зовнішнього середовища в людини заново формуються самостійні канали слухового аналізатора (тобто органів слуху і їхніх центральних представництв), які призначені для сприймання іншомовних звуків і усного мовлення.

Процес сприймання будь-якої інформації, в тому числі й акустичних сигналів, що містять у собі закодовані відомості про характер звуків, що впливають (їхню гучність, висоту, тембр, особливості), завжди складається з двох компонентів (етапів): відчуття і власного сприймання. Відчуття – це процес відображення у свідомості людини окремих характеристик (властивостей) звуку, який впливає. У разі сприймання іншомовних

звуків йдеться про відображення інформації про параметри звуку (його характер), гучність, висоту, тембр. У процесі ж «прийому» певних фраз відчуття відображають ще й інтонаційні характеристики мовлення (тембр, тембр і висоту звучання, інтервали плинності слів, характер тональності). Водночас людина відчуває факт «прийому» якогось звука, його акустичні особливості. Але вона не в змозі впізнати його (назвати, позначити за допомогою транскрипції). У можливості донести відповідний звук до свідомості людини і полягає основна роль акустичних відчуттів. Ця функція виконується не відразу. Вона потребує тривалої підготовки слухового аналізатора, цілеспрямованого тренування у «прийомі» іншомовних звуків, з'ясування їх характеристик: гучності, тембру, висоти і якості звучання, основних відмінностей (характеру звуку).

Відчуття іншомовних звуків розвивається у процесі тренування органів слуху. Воно формується успішніше у разі використання спеціальних вправ, спрямованих на розвиток здатності слухових аналізаторів інокомунікантів розрізняти властивості звуків, що сприймаються. Кожна вправа повинна бути пов'язана зі з'ясуванням певної властивості. Йдеться, зокрема, про виокремлення (усвідомлення факту «прийому») звуків за умови різної гучності їх звучання, різного темпу представлення, на тлі перешкод. Для цього до початку виконання завдань можна дати одну із настанов на зразок: «Послухайте кілька звуків. Зверніть увагу на особливості їх звучання»; «Прослухайте вказані на дошці звуки у складі слів за умови різного темпу вимови»; «Прослухайте слова. Зверніть увагу на наявність однакових звуків».

Такі вправи варто використовувати на початковому етапі навчання інокомунікантів української мови. У подальшому необхідні відчуття розвиваються у процесі формування аудитивних умінь. Але і в цьому разі доцільно перед прослуховуванням давати настанови: «Прослухайте текст. Будьте готові викласти його зміст. Зверніть увагу на те, як диктор вимовляє звук».

Слід супроводжувати ці вправи наслідуванням диктора. В інокомунікантів одночасно із навичками відчуття і сприймання розвивається техніка вимови звуків української мови. У разі виникнення ускладнень можна запропонувати повторне прослуховування запису із виконанням певного завдання: «Послухайте звуки ще раз. Будьте готові назвати їхню кількість»; «Прослухайте звуки повторно. Зверніть увагу на тембр і гучність їхнього звучання»; «Прослухайте звуки і слова, максимально наслідуючи диктора».

Помічені в інокомунікантів недостатньо чіткий «прийом» звуків української мови, невміння оперативно розрізняти і впізнавати, розуміти їх значною мірою залежать не від відчуттів, а від сприймання, тобто від відображення в їх свідомості цілісних елементів усного мовлення: фонем, інтоном, слів, словосполучень, фраз, інтонаційного оформлення. Сприймання відбувається у результаті поєднання відповідних відчуттів і знань людини. Воно тісно пов'язане з мисленням, розумінням, зокрема, назв звуків, що сприймаються, смислу слів і фраз. Тут, у якості сприймання закладені основні умови успішного усвідомленого «прийому» іншомовних звуків, слів, фраз.

Усвідомлення звуків досягається за допомогою наступних (після відчуттів) ступенів сприймання. Для сприймання іншомовної інформації вони формуються заново, в результаті утворення численних нервових зв'язків між відповідними нейронами певних ділянок мозку. Це значно ускладнює і уповільнює процес формування каналу сприймання іншомовного мовлення, вимагає тривалої, регулярної роботи з розвитку мовленнєвого (тобто фонематичного та інтонаційного) слуху.

Принцип функціонування механізму сприймання полягає в наступному. Прийнятий сигнал про звук після проходження етапу відчуттів (тобто відповідних структур мозку) інтегрується і в закодованому вигляді надходить до довготривалої пам'яті і на «запуск» артикуляційного апарату. Пам'ять «видає» закодований сигнал про наявність у ній інформації про еталонний звук (попередньо «записаний») у результаті його неодноразового сприймання), артикуляційний же апарат забезпечує відтворення (беззвучне чи озвучене) вказаного звуку. При цьому сигнал-відповідь на це надходить разом із сигналом з пам'яті і прийнятим сигналом до відповідної структури мозку, яка забезпечує їхнє порівняння. У разі наявності усіх трьох сигналів, їхнього збігу у часі й параметрах вказана структура формує підсумковий сигнал про характер «прийнятого» звуку, надходження якого до відповідних структур мозку супроводжується ідеальним явищем – усвідомленням сприйнятого сигналу (звука). Наявність розглянутих етапів (механізмів) сприймання виключає усвідомлений «прийом» невідомих (відсутніх у пам'яті, в тому числі й немовленнєвих) звуків, що знижує звуковий фон і полегшує процес сприймання мовлення. Одночасно забезпечується розуміння значення звуків і слів.

Для успішного сприймання звуків українською мовлення інокомунікантами необхідно створити певні умови:

1. Підготувати органи слуху до сприймання звуків мовлення за різної інтенсивності і характеру їх звучання (передусім шляхом багаторазового прослуховування звуків, слів, фраз українською мовою, що вимовляються у записі різними дикторами, у різному темпі і з різною гучністю звучання).

2. Натренувати слухову систему, підготувати її до функціонування за умови будь-якого темпу надходження звуків українського мовлення. Для цього слід більше читати, прискорюючи темп, промовляти скоромовки, декламувати вірші.

3. Попередньо занести до довготривалої пам'яті закодовані образи відповідних українських звуків. Це забезпечить запуск артикуляційного апарату за умови збігу акустичних образів сприйнятого й еталонного (тобто того, який запам'ятали) звуків, їх внутрішнє або зовнішнє промовляння. Необхідний для цього «запис» інформації в пам'яті досягається за допомогою вправ на прослуховування звуків, їх сполучень, слів у зразковій вимові вчителя і дикторів. Для забезпечення «еталонності» зафіксованих у пам'яті звуків їх варто сприймати за умови різної гучності, висоти звучання, тембру голосу. А стійкість запам'ятовування акустичних образів досягається у результаті їх багаторазового прослуховування у складі слів.

Для цього необхідно мати аудіозапис усіх звуків, звукосполучень і відповідних слів (прикладів) для періодичного закріплення навичок їхнього правильного сприймання. Під час прослуховування текстів варто зупиняти відтворення мовлення у місцях, важких для сприймання (розуміння), уточнювати зміст і вимову відповідного звуку, слова, після чого знову прослухати цей уривок запису, досягаючи їх упевненого розуміння.

Крім усвідомленого впізнавання звуків сприймання повинне забезпечити і чітке розрізнення (диференціацію) подібних звуків, що є необхідним для правильного розуміння інокомунікантами слів, фраз і українського мовлення в цілому. Така здатність досягається в результаті довготривалого і цілеспрямованого тренування. Головне в ньому – багаторазове сприймання і свідоме порівняння близьких звуків, здатність їх правильного внутрішнього або зовнішнього відтворення (для формування артикуляційного сигналу відповідного звука, наявність якого забезпечить його усвідомлене сприймання). Для цього необхідно мати аудіозаписи сполучень певних звуків, що супроводжуються паузами, достатніми для наступного їх відтворення, копіювання вимови диктора. Йдеться про використання фонограм із записом усіх звуків української мови, їх сполучень, які забезпечують можливість відтворення близьких звуків, відповідних прикладів їх використання у словах і фразах, порівняння звуків виучуваної і рідної мови. Всі ці записи повинні робитись різними дикторами, у швидкому й повільному темпах, мати інтервали (паузи), достатні для навчального відтворення кожного звука чи сполучення після диктора.

Здатність розмежовувати звуки української мови покращується і в процесі постановки перед інокомунікантами завдань, пов'язаних із необхідністю визначити кількість сприйнятих звуків, переконатися в наявності певного звука у складі слова, позначити за допомогою графем звуки, що вимовляє викладач або диктор, визначити і позначити цифрами номери вимовлених учителем звуків зі складу представлених на дошці графем, назвати усі звуки вимовленого чи написаного слова. Наприклад: «Прослухайте пари слів. Назвіть у них близькі, але різні звуки»; «Послухайте текст. Підніміть руку разом зі сприйманням слів зі звуком /.../»; «Послухайте слово. Вкажіть звуки, що йому відповідають» тощо. Необхідно якомога більше слухати звуки, звукосполучення виучуваної мови, порівнювати їх. Важливо розвивати здатність сприймати звуки в різних умовах (за різної гучності, темпу, якості звучання, за наявності акустичних перешкод).

Щодо вправ на вдосконалення навичок артикуляції як умови вивчення звуків варто наголосити на доцільності їх проведення одночасно із формуванням навичок сприймання звуків. Водночас багаторазове сприймання, запам'ятовування акустичного образу відповідного звука сприяє його правильній вимові. Вдосконалення ж навичок його правильної вимови, досягнення розуміння механізму роботи мовного апарату забезпечує успішне внутрішнє проговорювання виучуваного звука у процесі його сприймання (окремо чи у складі слів). Це, як уже зазначалося, є однією з важливих умов усвідомлення (ідентифікації) звука або слова.

Слід зазначити, що під час сприймання реального мовлення звуку існують не ізольовано. Тому вони взаємодіють один із одним. Часто це приводить до зміни і навіть зникнення їхнього звучання, що ускладнює сприймання звуків у словах, в потоці мовлення. Тому важливо швидше переходити від вправ на сприймання окремих звуків до сприймання слів і фраз. Цьому доцільно присвятити більшу частину фонетичних вправ (Додаток).

Про це також свідчить і необхідність засвоєння низки важливих фонетичних явищ, властивих українському мовленню: темпу, наголосів, пауз, ритму, інтонації. Остання «як сукупність мелодійних і динамічних модуляцій голосу під час говоріння і як темпоритмічне оформлення мовленнєвого потоку» [2], засвоюється особливо складно. Водночас у ній міститься дуже важлива інформація про особливості змісту мовлення, емоційного стану мовця, його ставлення до вимовленого. Смыслорозрізнявальна функція інтонації в українській мові є значущою. Дослідники (А. Багмут, Г. Олійник, Н. Плющ) виділяють в українській мові від чотирьох (розповідна, питальна, спонукальна та оклична) до 17 типів інтонації. У письмовому мовленні інтонаційні конструкції передаються за допомогою певних пунктограм. Наприклад, оклична інтонація передається знаком оклику, питальна – знаком питання в кінці речення [6].

В усному мовленні компонентами передачі інтонації є: тон, тембр, інтенсивність та довгота. Саме з їхніх комбінацій складаються одиниці інтонаційного рівня – інтонаційні конструкції. Інтонаційна конструкція – це тип співвідношення тону, тембру, інтенсивності та довготи усного мовленнєвого відрізка, що має здатність протиставляти несумісну в одному контексті смислову різницю висловлювань з однаковою синтаксичною будовою та лексичним складом або висловлювань із різною синтаксичною будовою, але ідентичним звуковим складом словоформ [3]. Наприклад: Він був там? (питання) – Він був там. (повідомлення); Яка дівчина? (питання) – Яка дівчина! (захоплення).

Фонетично інтонаційні конструкції різняться рівнем та напрямом руху основного тону у тому складі, з якого починаються зміни інтонації, суттєві для вираження комунікативно значущих відмінностей, таких, як питання, ствердження, волевиявлення, завершеність/незавершеність висловлювання. Інтонаційні конструкції – важливий інтонаційний засіб, без якого неможливе формування та сприймання мовленнєвих висловлювань. Склад, з якого починається зміна інтонації, – це центр інтонаційної конструкції. Інтонаційна конструкція складається із інтонаційного центру, передцентрової та післяцентрової частин.

Ви вчора їздили в аквапарк?

| - - - | - | - - - - - |

Передцентрова частина центр післяцентрова частина.

Центр інтонаційної конструкції може знаходитись на початку, в середині або в кінці конструкції. У конкретних випадках у висловлюванні може бути відсутня передцентрова та післяцентрова частина.

Він був там? – відсутня передцентрова частина.

| - | - - |

Він був там? – відсутня післяцентрова частина.

| - - | - |

Якщо висловлювання складається із односкладового слова, то у ньому будуть відсутні і передцентрова і післяцентрова частини: Він? Він. Там? Там! Встань!

Інтонаційний центр припадає на ударний склад головного у логіко-смисловому відношенні слова у синтагмі. Інтонаційний цент актуалізує синтагматичні та парадигматичні зв'язки слова, на якому знаходиться, таким чином беручи участь у вираженні смислу. Переміщення інтонаційного центру змінює смисл висловлювання:

Вони вивчають інтонацію? (Так, вони.)

Вони **вивчають** інтонацію? (Так, вивчають, а не повторюють.)

Вони вивчають **інтонацію**? (Так, інтонацію.)

Тому потрібні спеціальні вправи, спрямовані на сприймання інтонаційних моделей іншомовного мовлення, на розвиток інтонаційного слуху учнів, їх сутність пов'язана зі зміною інтонаційного центру, темпу, гучності, висоти звучання, інтонаційного оформлення сприйнятого мовлення. Наприклад, Прослухайте та прочитайте за диктором наступні висловлювання Зверніть увагу на те, як змінюється смисл висловлювання із переміщенням інтонаційного центру.

Вчора студенти були у музеї? (вчора чи сьогодні, позавчора тощо)

Вчора **студенти** були у музеї? (студенти чи аспіранти, викладачі тощо)

Вчора студенти **були** у музеї? (були чи не були)

Вчора студенти були у **музеї**? (можливі два варіанти розуміння: 1) у музеї чи в театрі, на виставці тощо; 2) мовець припускає, що студенти були у музеї, але потребує підтвердження свого припущення).

Для української мови є характерним вільний порівняно із багатьма мовами порядок слів, саме тому, місце інтонаційного центру є дуже важливим для вираження та сприйняття смислу висловлювання. У мовах із ustalеним порядком слів для вираження смислових відмінностей, які ми спостерігаємо у наведених прикладах, потрібно було б вдатися до використання спеціальних синтаксичних конструкцій, кожного разу змінюючи граматичну будову речення. В українській мові ці смислові відмінності виражаються шляхом переміщення інтонаційного центру. Важливо частіше слухати адаптовані українськомовні тексти, відтворені викладачем або диктором. Під час таких вправ у пам'яті інокомуніканта закріплюється певний інтонаційний образ, що залишає відбиток у його вимові. Однак передусім іноземці наслідують вимову викладача. Тому до її фонетичної правильності ставляться особливі вимоги.

Особливо важко і водночас важливо навчити інокомунікантів відтворенню інтонації. Правильне інтонаційне оформлення фраз дасть змогу краще, точніше передавати їх смисловий зміст, ефективніше впливати на співбесідника. Воно досягається за допомогою використання певного ритму і темпу викладу слів, їхньої вимови разом і окремо, виокремлення пауз, реалізації словесних і фразових (логічних) наголосів, підвищення

чи зниження тону; використання певного тембрового забарвлення мовлення.

Теорія і практика навчання іноземних мов дали змогу з'ясувати основні умови успішного засвоєння мовленнєвої інтонації. До них належать: 1) систематичні вправи на аудіювання іноземної мови; 2) забезпечення засвоєння ними моделей відтворення іншомовної інтонації; 3) поєднання цих видів навчальної роботи із практикою говоріння виучуваною мовою, її інтонування [1].

Перелічені умови варто доповнити й низкою інших. Так, інокомунікант не зможе оперативної і правильно інтонаційно оформити своє мовлення у разі недостатньо вільного володіння лексико-граматичним матеріалом виучуваної мови, нездатності передбачати (прогнозувати) наступний зміст хоча б поточної синтагми фрази, яку він вимовляє, або речення, яке читає.

Щоб інокомуніканти оволоділи інтонуванням мовлення, їх необхідно навчити правильної вимови численних слів і їх сполучень, з якими їм доведеться мати справу у процесі побутової та навчальної мовленнєвої діяльності (зокрема, говоріння і читання). Це дасть їм змогу спрямувати свою увагу на створення необхідного інтонаційного малюнка, на передачу змісту мовлення.

Варто спонукати іноземців частіше читати вголос у домашніх умовах та записувати на аудіоносії (телефони, диктофони) українськомовні тексти, звертаючи увагу на інтонаційну побудову свого мовлення. Вправи на правильне інтонування усного чи письмового мовлення слід попередньо готувати: з'ясовувати незнайомі слова, граматичні структури, засвоювати їх, читати синтагмами, «схоплюючи» наступний зміст і будову речень і фраз. Необхідно якомога більше говорити виучуваною мовою, декламувати вірші, відтворювати пісні, здійснювати і прослуховувати аудіозаписи свого мовлення. Це дасть можливість інокомунікантам почути себе, з'ясувати помилки у вимові й інтонуванні мовлення, оперативно ліквідувати їх.

Відсутність регулярного аудіювання, читання (особливо вголос) текстів, говоріння виучуваною мовою призводить до відносно швидкої деавтоматизації фонетичних навичок, погіршує сприймання і відтворення звуків, а відповідно і якість усної мовленнєвої діяльності. Тому процес фонетичної підготовки іноземців, особливо у навчанні їх інтонаційних явищ української мови, повинен тривати і на наступних етапах вивчення дисципліни.

Педагогічна практика переконливо свідчить про доцільність комплексного (паралельного) оволодіння не лише звуками, а й відповідними транскрипційними знаками, запис українських звуків рідною мовою, читанням і написанням

букв алфавіту української мови, різноманітними варіантами їх звучання у складі слів. Це значно полегшує і прискорює процес опанування алфавіту, звуків і графем, що їм відповідають.

Психологічна доцільність такого підходу пояснюється тим, що вивчення всієї сукупності звуків, що відповідають певній букві, полегшує їхнє запам'ятовування, розуміння залежності їхньої вимови від розташування у словах, наголошеної чи ненаголошеної позиції, від сполучення з іншими буквами. Використання слів-прикладів полегшує засвоєння звуків, їхнє запам'ятовування і вимову. Одночасно забезпечується накопичення в пам'яті інокомунікантів лексичних одиниць, що є важливим для забезпечення комунікативної діяльності.

Висновки і пропозиції. У процесі навчання української мови варто звертати особливу увагу на правильність сприймання і вимови звуків, відсутніх у рідній мові, подібних до відповідних звуків рідної мови і до інших звуків виучуваної мови, а також на опрацювання іншомовної інтонації. Доцільно оволодівати сприйманням і вимовою звуків виучуваної мови одночасно, створюючи їхні слухові і артикуляційні образи. Важливо тренувати органи слуху для сприймання звуків мовлення за умови різної інтенсивності і характеру їхнього звучання (тобто в реальних умовах). Необхідно систематично тренувати артикуляційний апарат, задля досягнення правильної вимови всіх звуків, вимовляючи їх за диктором, відтворюючи транскрипційні знаки, прискорюючи темп. Регулярно прослуховувати записи звуків української мови і відповідних слів, відтворювати їх за диктором, що забезпечить фіксацію їх у пам'яті (у якості еталонних сигналів). В окремих, найскладніших випадках для правильного відтворення звука варто пригадати механізм його утворення (іноді спираючись на відповідний текст чи малюнок). Для успішного інтонування українського мовлення доцільно: опанувати вимову засвоєних слів, знати і вміти реалізувати основні види інтонаційного оформлення фраз, вільно використовувати необхідний лексико-граматичний матеріал (це дасть можливість швидко орієнтуватися у характері фраз і пов'язаній із цим інтонації); регулярно слухати записи українського мовлення, прослуховувати власне мовлення, звертаючи особливу увагу на його інтонаційне оформлення; ретельніше наслідувати дикторів; частіше читати вголос з необхідною інтонацією. Важливо швидше переходити до сприймання і відтворення звуків і їхніх сполучень у складі українського мовлення, до їхнього опрацювання у процесі реалізації в усіх видах мовленнєвої діяльності українською мовою.

Список літератури:

1. Артемов В.А. Психология обучения иностранным языкам / В.А. Артемов. – М., 1969 – 279 с. С. 214–218.
2. Беляев Б.В. Очерки по психологии обучения иностранным языкам: Пособие для преподавателей и студентов / Б. В. Беляев. – М., 1965 – 227 с.
3. Битехтина Н.Б. Русский язык как иностранный: фонетика / Н.Б. Битехтина, В.Н. Климова. – М.: Русский язык. Курсы, 2011. – 128 с.
4. Вивчаємо теоретичну фонетику: конспекти лекцій. / Малімонова Н.В., Меркулова Т.К. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2004. – 84 с.
5. Василенко Н.В. Роль принципу урахування рідної мови іноземних студентів у процесі навчання української орфоєпії / Ніна Василівна Василенко // Науковий вісник Миколаївського державного педагогічного університету імені В.О. Сухомлинського: збірник наукових праць. – Випуск 1.31. Серія «Педагогічні науки». – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2010. – С. 67–74.

6. Козленко І.В. Українська пунктуація / І.В. Козленко. – К.: ВГЦ. – 2006. – 406 с.
7. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова: фонетика, орфоепія, графіка, орфографія / Н.І. Тоцька. – К.: Вища школа, 1981. – 184 с.

Федорова А.А.

Ивано-Франковский национальный медицинский университет

ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ ИНОКОММУНИКАНТОВ ФОНЕТИКО-ИНТОНАЦИОННОМУ АСПЕКТУ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА

Аннотация

В статье рассматриваются проблемы в области постановки и коррекции восприятия и произношения, закладки лингвистических основ методики работы со звуковой стороной украинской речи в процессе обучения украинскому языку как иностранному. Описаны явления, возникающие в речевом потоке и связанные с ними фонетические трудности, а также предложен ряд специальных упражнений для их решения. Освещены фонетические особенности и смысловоразличительные функции украинской интонации.

Ключевые слова: иностранные студенты, фонетика, интонация, типы упражнений.

Fedorova O.A.

Ivano-Frankivsk National Medical University

SPECIAL FEATURES OF TEACHING FOREIGNERS UKRAINIAN PHONETICS AND INTONATION ASPECTS

Summary

In the article considered the theoretical Phonetic which is primarily concerned with the expression level of speech (how words are pronounced). It also considers the content level (what these sound sequences mean because only meaningful sound sequences become speech) Because it studies the sound system of the language (phonemes, word stress, syllabic structure and intonation). Neither linguistic theory nor language practice can do without Phonetics. But for its solution is proposed to use some special exercises during ukrainian language course for foreigners.

Keywords: foreign students, phonetics, intonation, types of exercises.